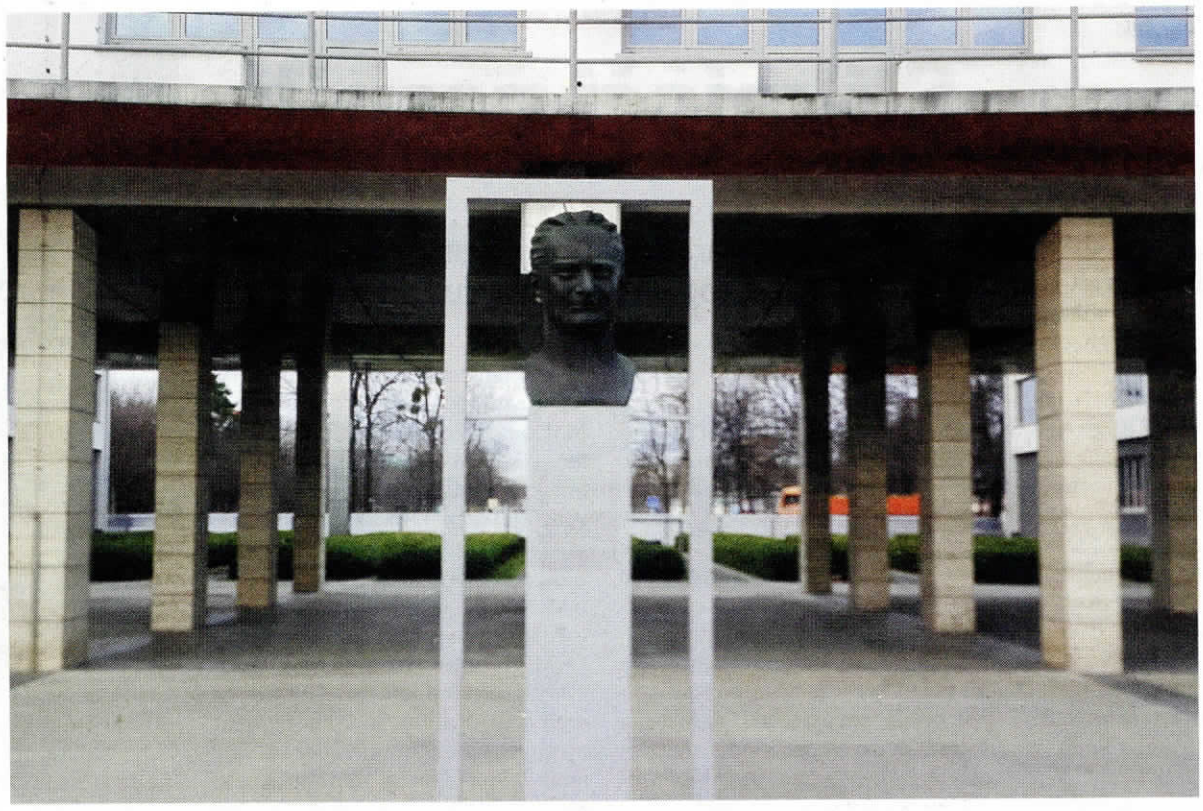
Darja Lukman Žunec
Hojka Berlič

Na podstavku spomenika pred Talumom je med drugim zapisano, da tam stoji, ker župan Kidričevega ni soglašal s slovesnostjo ob vrnitvi na njegovo mesto. Foto: Hojka BERLIČ

KIDRIČEVO

Zbujanje politične nestrpnosti ali objestnost

O svinjski glavi na podstavku spomenika Borisu Kidriču v Kidričevem veliko ugibanj. Storilcev policija ni odkrila niti po dogodku 2011, ko so ukradli njegov doprsni kip

V Kidričevem še vedno odmeva, da so neznanci v noči na 2. januar na spomenik Borisu Kidriču, od katerega je v letu 2011 ostal le podstavek, postavili svinjsko glavo. Policija je bila, kot pravi **Miran Šadl**, tiskovni predstavnik Policijske uprave Maribor, o dogodku obveščena 2. januarja okoli 13.30.

Sum vzbujanja nestrpnosti

"Policista Policijske postaje (PP) Ptuj sta ob prihodu na kraj ugotovila, da na stebru ni ničesar. Z zbiranjem obvestil so policisti ugotovili, da so svinjsko glavo odstranili delavci tamkajšnjega občinskega podjetja, jo ustrezno zavarovali in oddali v zbirnem centru za odpadke v Kidričevem. Policisti PP Ptuj zbirajo obvestila za utemeljitev suma storitve prekrška po Zakonu o varstvu javnega reda in miru. Utemeljujejo sum, da se je neznani storilec na javnem kraju nedostojno vedel z namenom vzbujanja politične nestrpnosti. Če bodo policisti z zbiranjem obvestil potrdili sum za obstoj kaznivega dejanja, bodo zadevo obravnavali v skladu z določili Zakona o kazenskem postopku," je pojasnil Šadl. Dodal je, da so o dogodku policisti že obvestili tudi pristojno tožilstvo.

Dogodek je med domačini sprožil različne odzive. Nekaterim se vse skupaj zdi "otročarija", drugi v tem vidijo nadaljevanje dogajanja iz začetka leta 2011. Takrat je namreč še vedno neznana oseba ali skupina oseb s podstavka odstranila doprsni kip Borisa Kidriča. V Talumu, ki se je nekoč imenoval Tovarna glinice in aluminija (TGA) Boris Kidrič, so se takrat odločili, da repliko kipa postavijo pred svojo tovarno. Na občini namreč niso podprli njihovega predloga o slovesni postavitvi kipa na staro mesto.

Storilci neodkriti

Storilci takratnega dejanja ostajajo neznani in tudi nekaznovani. Miran Šadl o rezultatih takratnega postopka: "Policisti PP Ptuj so v začetku leta 2011 obravnavali sum storitve kaznivega dejanja velike tatvine, ker je neznani storilec v daljšem časovnem obdobju z jeklenega podstavka odtujil bronasti kip Borisa Kidriča. Po končanem predkazenskem postopku smo policisti takrat na Okrožno državno tožilstvo na Ptuju podali kazensko ovadbo zoper neznanega storilca."

Iz urada vodje Okrožnega državnega tožilstva na Ptuju **Diane Šeruga Sagadin** so nam včeraj pojasnili: "Policijska postaja Ptuj je 3. marca 2011 na tožilstvo vložila omenjeno kazensko ovadbo zoper neznanega storilca zaradi storitve kaznivega dejanja velike tatvine, saj takrat z zbiranjem obvestil ni bil ugotovljen storilec. Storilec do danes še ni bil odkrit."

Topolovec o kultu osebnosti in imenu kraja

Za mnenja o dogodku smo povprašali nekaj domačinov in zgodovinarjev. Med tistimi, ki se ljubiteljsko ukvarjajo z zgodovino Kidričevega oziroma Strniščа, je **Rajko Topolovec**. "Se mi zdi, da je vse to velika otročarija. Oboje je provokacija, pred leti z ene strani, zdaj pa nekako sklepam, da je verjetno tokrat provokacija z nasprotne strani. Verjetno ne gre za iste storilce kot leta 2011. Meni so že ob dogodku 2011 obešali, da sem z njim povezan, a sem policiji razložil, da je to nemogoče. Verjetno so mi nekateri obešali podpiranje tega dejanja, vendar povsem neupravičeno," pojasni Topolovec. Poudarja še, da v nobeni od svojih poljudnih knjig ni nikjer zapisal, da bi morali spremeniti ime Kidričevega v Strnišče: "Res pa je, da sem zapisal, da je Kidričevo najbrž še edini kraj na svetu, kjer po padcu komunistične oblasti še naprej gojijo kult osebnosti. Denimo v nekdanji skupni domovini ni več Kardeljeva in Titograda, tudi v nekdanjih državah komunističnega bloka skorajda ni več imen po komunističnih voditeljih. Predlogi za spremembo imena Kidričevaga so se sicer neuradno že pojavljali. A če bi ga že spremenili, se mi bolj kot Ravno Polje zdi primerno Strnišče, ker je lepo staro slovensko ime za kraj, ki je zrasel na poljih oziroma na izkrčenem gozdu."

Korošec: Zgrožen nad vulgarnostjo

Zgodovinar in geograf dr. **Vladimir Korošec**, sicer domačin in nekdaj tudi kandidat za kidričevskega župana, je o dogodku nedvoumen: "Ob takih negativizmih sem osebno zgrožen in prizadet, ker se mi zdi žaliti dostojanstvo človeka na tak skrajno primitiven način vulgarno in neprimerno. Dovolj je že sovraštva in netenja sporov med nami Slovenci zaradi preteklosti, in to v času, ko bi morali biti usmerjeni v prihodnost in nove čase." Skrajno neprimerno se mu zdi posegati tudi v ustaljeno, uveljavljeno ime kraja. Ime se je prijelo in živi med ljudmi. Nesmiselno bi ga bilo nadomeščati z drugimi alternativnimi imeni. Zelo nasprotujem torej posegu v ime kraja. Prepričan sem, da se na morebitnem referendumu občani ne bi strinjali s spremembo." O Borisu Kidriču Korošec doda: "Kidrič je bil v svojem času pomembna osebnost za zgodovino in kot gospodarstvenik v povojnem času. V bistvu je njegovo ime povezano s tukajšnjo industrijsko tradicijo in je tudi priznano med ljudmi."

Gojkovič: Nesramno dejanje

Avtor doprsnega kipa, akademski kipar in priznani restavrator **Viktor Gojkovič** ne želi izčrpneje komentirati dogodka: "Lahko napišete le, da se mi zdi vse skupaj skrajno nesramno dejanje. Lahko si samo žalosten, ko vidiš, na kak način se nekateri lotevajo zgodovine. Zgodovine vendar ne moreš spreminjati za nazaj! Upam, da bo kdaj kdo odgovarjal za svoja dejanja pri skrunitvi spomenika. Ob tem bi rad spomnil še, da je bil Kidrič spoštovanja vreden akademik, tudi pobudnik nastanka Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Mnogi tudi denimo ne vedo tega, da ga zloglasni Stalin sploh ni maral."

Spomenik je Gojkovič ustvaril leta 1973, naročila in plačala ga je tedanja krajevna skupnost ob pomoči TGA, ki ga je z veliko proslavo sredi Kidričevega tudi odkrila. "Spominjam se, da je bila kompozicija sprva zamišljena v aluminiju in enkrat večja, vendar tudi pri končni velikosti ni ničesar izgubila," doda Gojkovič.

Talum brez komentarja, občina bo uredila Park miru

Kot je znano, so po odstranitvi s podstavka v letu 2011 iz Taluma pri Gojkoviču naročili odlitek, torej kip, povsem enak originalu, in ga postavili pred upravno stavbo Taluma. Tam so ob postavitvi pojasnili, češ da bo tam varen "pred tatovi kovin pa tudi pred tatovi zgodovine". Tokrat se za komentar novega dogajanja v vodstvu Taluma niso odločili. Kot pojasnjujejo, se s preteklostjo ne nameravajo več ukvarjati, zadeva je bila za njih s postavitvijo kipa tudi končana.

Viktor Gojkovič: "Kidrič je bil spoštovanja vreden akademik."

Na občini, kjer so delavci komunalnega podjetja do poldneva svinjsko glavo s podstavka odstranili in o dogodku obvestili policijo, direktor občinske uprave **Damjan Napast** o ozadju dejanja ni hotel ugibati. Pojasnil je, da nameravajo že leta zapuščeni kraj s spomenikom kmalu preurediti v Park miru. Javna predstavitev projekta bo v sredo. "Odkupili bomo še sosednje zemljišče in uredili velik park, v katerem bo mogoče postaviti različne pomnike. V tem spominskem parku v prihodnosti načrtujemo tudi postavitev osrednjega spomenika vsem žrtvam vojn in z vojnami povezanim žrtvam." K temu jih je med drugim vzpodbudila želja Rusov, da bi v občini še to leto postavili spomenik ruskim kadetom, ki so tam bivali med letoma 1920 in 1922. Za postavitev obeležja v spomin na goriške begunce si prizadeva tudi Društvo Soška fronta. Po Napastovih besedah bi, če bo interes, lahko v novi park preselili tudi leta 1992 postavljen pomnik na vojne in povojne poboje v taborišču Sternthal, ki sedaj stoji pred vojaškim pokopališčem. Kot še pojasni Napast, niso prejeli nobene uradne pobude za spremembo imena kraja. Po njegovem mnenju bi bilo to zaradi težav, ki jih to prinaša ljudem, tudi sicer težko izvedljivo. A tudi naselje samo je pravzaprav nastalo šele s postavitvijo tovarne, zato bi mu bilo težko najti kakšno drugo, primernejše ime.

Najava predvolilnega boja?

Stanko Lepej iz vodstva ptujske borčevske organizacije se je javno odzval na dogajanje v Kidričevem in (se) vprašal, ali je Kidričevo res kraj revanšizma. "Tega si delavski razred v Kidričevem res ne zasluži. Negativen odnos do predsednika prve slovenske vlade po osvoboditvi se nadaljuje. Kaj pa, če je postavljavec svinjske glave na podstavek, kjer je bil nekoč spomenik Borisa Kidriča, dal pobudo občinski oblasti, da bi prav njega kot njihovega podpornika ovekovečila na praznem podstavku. Maketo je že predlagal. Njegovo sliko - svinjsko glavo. Res, predvolilni boj v državnozborskih volitvah bo res svinjski, ob volitvah in tudi po njih," je med drugim zapisal Lepej.

Župan Leskovar: Neki drugi časi

Kidričevski župan **Anton Leskovar** nam je pojasnil, zakaj ni bil za ponovno postavitev kipa Borisa Kidriča v središče kraja: "Talum kot organizator dogodka je hotel, da bi bil na slovesnosti govornik. Ker so bili v času postavitve spomenika drugi časi, se mi ni zdelo primerno, da bi bil govornik. Menim, da je bilo pravo slovesno odkritje kipa že 22. aprila 1973 in je na dostojen in spoštljiv način sovpadalo s časom v preteklosti. 'Danes' nam je prinesel marsikatere neprijetne občutke in izkušnje in ker je zgodovina skozi čas spremenila obraz, menim, da za ponovno slovesnost že nekoč slovesno odkritega kipa ni potrebe."

V Kidričevem še vedno odmeva, da so neznanci v noči s prvega na drugi januar na spomenik Borisu Kidriču postavili svinjsko glavo. Slike oskrunjenega kipa krožijo po internetu, avtor pa ni znan. Foto: PtujLeaks